

SFIR
Svenska Föreningen för Immaterialrätt

Justitiedepartementet
Enheten för immaterialrätt och transporträtt
103 33 Stockholm

Synpunkter på utkast till ett internationellt avtal om undantag i upphovsrätten till förmån för personer med synnedsättning /läsnedsättning

Svenska Föreningen för Immaterialrätt (SFIR) har getts tillfälle att lämna synpunkter på utkast till internationellt avtal om undantag i upphovsrätten till förmån för personer med synnedsättning /läsnedsättning inför den diplomatkonferens som ska hållas den 17-28 juni 2013 i Marrakech, Marocko i WIPO:s regi.

Föreningen anför följande:

Allmänt

SFIR vill inledningsvis framhålla att föreningen varmt stöder det grundläggande syftet med instrumentet, att ge personer med syn- eller läsnedsättning ökad tillgång till upphovsrättsligt skyddat material utan särskilda avtal eller ersättning. Däremot, och som utvecklas närmare i det följande i anslutning till de konkreta bestämmelserna, har vissa principiella svårigheter i förslaget till avtalstext uppmärksamats ur ett allmänt upphovsrättsligt perspektiv. Föreningen vill också inledningsvis understryka att den som sådan inte har någon erfarenhet av undantag i upphovsrätten till förmån för personer med synnedsättning m.m. och därför uttalar sig från rent teoretiska utgångspunkter.

De särskilda bestämmelserna

Föreningens synpunkter är disponerade efter artiklarna i dokument SCCR/25/2/Rev.

General clause m.m.

SFIR stöder att det i ett eventuellt kommande avtal införs en bestämmelse som förtydligar att avtalet inte ska påverka befintliga konventionsåtaganden.

Vidare bör bestämmelsen på sidan 5 i det dokument som rör administrativa bestämmelser m.m. (VIP/DC/4) införas ett krav på att stater för att kunna ansluta sig till konventionen dessutom är part till befintliga konventioner på upphovsrättens område, t.ex. Bernkonventionen, Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS), WIPO-avtalet om upphovsrätt (WCT), den internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (Romkonventionen) och WIPO-avtalet om framföranden och fonogram (WPPT). Kravet är nödvändigt för att

säkerställa att bestämmelser i konventionen inte kan tolkas på ett sätt som är oförenligt med befintliga konventioner på upphovsrättens område, eller att avtalet ges en inverkan på bestämmelser i tolkningen av dessa konventioner – särskilt det s.k. trestegstestet. Se även nedan angående ”Implementation provisions” och ”respect for copyright provision”.

Artikel A

Angående definitionerna av ”work” och ”accessible format copy” bör det förtydligas att endast lovliga förlagor bör kunna ligga till grund för tillämpning av inskränkningen som följer av artikel C samt de gränsöverskridande förfoganden som omfattas av artiklarna D och E.

Föreningen föreslår att definitionen av ”copyright” utgår, särskilt eftersom det är oklart vad som ingår i begreppet ”rights related to copyright”.

Artikel B

Definitionen av ”beneficiary person” är mycket bred. Bland annat tycks personer med enklare läsnedsättning, dvs. sådan läsnedsättning som normalt kan åtgärdas med glasögon, omfattas av definitionen. En sådan bred definition innebär att den ekonomiska konsekvensen av inskränkningen riskerar bli direkt kännbar för upphovsmännen (eftersom inskränkningen riskerar att komma i konflikt med kommersiella förfoganden), samtidigt som det kan ifrågasättas om en sådan bred definition överensstämmer med det särskilda avtalets syfte.

Artikel C

Föreningen stöder artikel C(3) som innebär att den inskränkning som avses i artikel C(1) kan uppfyllas genom befintliga inskränkningar; det behöver således inte införas någon särskild inskränkingsbestämmelse. Föreningen stöder visserligen även möjligheten att ställa upp ett krav i artikel C(4) på ”cannot be obtained commercially under reasonable terms”, men undrar om bestämmelsen skulle kunna mjukas upp något. Exempelvis kunde det vara tillräckligt att rättighetshavarna tillhandahåller de relevanta verken genom någon form av licenslösning, oavsett om denna är individuell eller kollektiv; ur ett svenskt perspektiv att verken tillhandahölls i ett för synskadade tillgängligt format genom en avtalslicenslösning.

Artiklarna D och E

Föreningen ställer sig frågande till om de föreslagna import- och exportbestämmelserna är förenliga med den grundläggande principen om upphovsrättsligt territorialitet och praxis från EU-domstolen om gränsöverskridande spridning och överföring. Enligt denna praxis anses det upphovsrättsliga förfogandet ske åtminstone i det land som spridningen eller överföringen riktas till (se bland annat EU-domstolens domar i mål C-5/11 (Donner) och mål C-173/11 (Dataco)). I motsats till denna praxis tycks de föreslagna bestämmelserna innebära att tillåtligheten av en eventuell spridning eller överföring ska bedömas endast enligt lagen i det land varifrån förfogandet sker. Mot den bakgrunden krävs ett eventuellt förtydligande att artiklarna D och E inte avser att införa undantag från territorialitetsprincipen.

SFIR

Av samma skäl som anförts ovan för artikel C(4), stöder föreningen artikel D(3).

Föreningen anser det inte nödvändigt att en gränsöverskridande överföring eller spridning begränsas till att endast kunna ske mellan två s.k. *authorized entities*. Däremot bör det förtydligas att ett gränsöverskridande tillgängliggörande alltid måste involvera minst en sådan *entity* (normalt i "sändarlandet"). Gränsöverskridande tillgängliggöranden bör således inte kunna ske direkt mellan enskilda.

Artikel F

Föreningen förutsätter att artikel F inte innebär en avvikelse från de principer om förhållandet mellan rättsligt skydd för tekniska skyddsåtgärder, inskränkningar och avtal som följer av artikel 6.4. i infosocdirektivet.

"Implementation provisions" och "respect for copyright provision"

Som understrukits ovan under rubriken "*General clause*" stöder föreningen att det i ett eventuellt avtal införs bestämmelser som förtydligar att avtalet inte ska påverka befintliga konventionsåtaganden, särskilt tillämpningen av trestegstestet. Det är av principiell betydelse att det aktuella instrumentet inte leder till att etablerade tolkningar av trestegstestet urvattnas. Föreningen stöder således att de föreslagna texterna tillfogas avtalet som artiklar eller införs som tolkningsregler i dess ingress.

Dessa synpunkter har utformats av SFIRs upphovsrättsgrupp. Synpunkterna har cirkulerats inom SFIR:s styrelse för kommentarer. Det expedieras av SFIR:s sekreterare, advokat Erik Sandgren.

Stockholm den 8 april 2013

Marianne Levin
Prof. jur. dr, fil. dr *h.c.*
Ordf. SFIR

Erik Sandgren
Skr. SFIR